

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

ในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว

อาจารย์ ดร.ปรวีร์ พรหมโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชษฐ คนชื้อ

คำนิยาม

เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานต่อ ในงานอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรของประเทศ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ที่ทรงมีพระราชดำริให้มีการศึกษาสำรวจ ตั้งแต่ยอดเขาถึงใต้ทะเล เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรไทยภูมิปัญญาไทย ให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติสืบไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหน่วยหนึ่งที่ได้ร่วมสนองพระราชดำริ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ทำการศึกษาสำรวจ วิจัยในพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๙ มาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการสร้างป่าพันธุกรรมพืชตามแนวพระราชดำริ อุทยานแห่งชาติทับลาน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่เกาะเสม็ดและเกาะช้างเคียง อำเภอสตึก จังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งเกาะอื่นๆ ในอ่าวไทย และทะเลอันดามันที่อยู่ในการดูแลของกองทัพเรือและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พื้นที่หน่วยวิชาการทหารพัฒนา เขาวังเขมรและแปลง ๙๐๕ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และพื้นที่ปกป้องทรัพยากรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ในการนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำหนังสือ เรื่อง สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว หนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มือเกี่ยวกับการศึกษาความหลากหลายของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ในพื้นที่สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ที่จะทำให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้และจะเป็นการกระตุ้นให้เยาวชน นิสิต นักศึกษา ประชาชนและผู้สนใจทั่วไป ได้เห็นถึงประโยชน์ ความงดงาม และคุณค่าของทรัพยากรกลุ่มนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรของประเทศต่อไปในอนาคต

พรชัย จุฑามาศ

เจ้าหน้าที่งานในพระองค์ (นักวิชาการเกษตร) ระดับ ๑๐

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

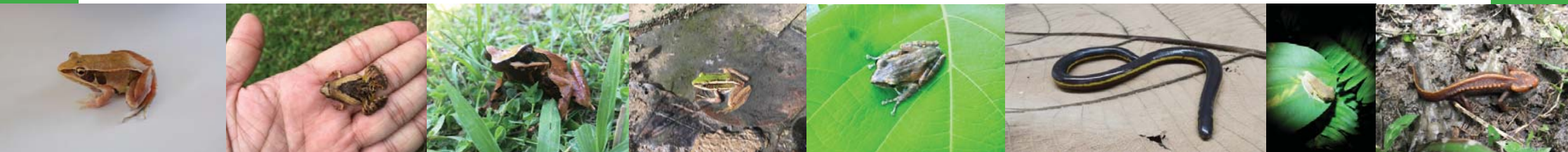

สารบัญ

บทนำ	6
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและการจัดจำแนก	8
อันดับเขียดงู (caecilian)	10
อันดับซาลาแมนเดอร์และนิวท์ (salamander and newt)	11
อันดับกบและคางคก (frog and toad)	13
วงศ์คางคก (Family Bufonidae)	14
วงศ์อึ่งอ่าง (Family Microhylidae)	15
วงศ์กบ เขียด (Family Dicroglossidae หรือ Ranidae)	16
วงศ์ปาด (Family Rhacophoridae)	17
วงศ์อึ่งกราย (Family Megophryidae)	19
วงศ์ปาดเมืองจีน (Family Hylidae)	19
บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว	20-25
รายละเอียดประจำชนิด	27
เขียดงูเกาะเต่า	27
คางคกบ้าน	28
อึ่งน้ำเต้า	30
อึ่งข้างดำ	32
อึ่งลายเลอะ	34
อึ่งขาคำ	36
อึ่งแม่หนาว	38

สารบัญ

อึ่งหลังจุด, อึ่งหลังขีด	40
อึ่งปุมหลังลาย	42
อึ่งลาย, อึ่งแดง	44
อึ่งอ่างบ้าน	46
อึ่งอ่างก้นขีด	48
เขียดจะนา	50
เขียดทราย, เขียดน่านอง	52
กบหนอง	54
กบนา	56
กบหนอง	58
เขียดบัว, เขียดจิก, กบบัว	60
เขียดหลังขีด, กบหลังขีด	62
เขียดหลังไพล, กบหลังไพล	64
เขียดช่องใหญ่, กบช่องใหญ่	66
ปาดบ้าน	68
ปาดจิ้งจก, ปาดมด	70
เอกสารอ้างอิง	74-75
ประวัติผู้เขียน	76-77
กิตติกรรมประกาศ	78
บันทึก	79-80

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว

ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

บทนำ

สวนสัตว์เปิดเขาเขียวตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาเขียว มีพื้นที่มากกว่า 5,000 ไร่ ที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นส่วนหนึ่งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นภูเขาสูงชันแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกมีจุดยอดสูงกว่า เรียกว่า เขาเขียว และอีกตอนหนึ่งซึ่งเตี้ยกว่าตอนแรก เรียกว่า เขาชมภู่ ยอดที่สูงที่สุดมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 789 เมตร สภาพโดยทั่วไปประกอบด้วยป่าดิบชื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ และเป็นป่าดิบเขา ป่าดิบแล้งในที่ลุ่มใกล้ลำห้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าละเมาะ ทุ่งหญ้า และแหล่งน้ำ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ นอกจากจะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่านิตต่างๆ แล้วยังเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารอันเป็นต้นน้ำของอ่างเก็บน้ำบางพระ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออก สามารถหล่อเลี้ยงจังหวัดชลบุรีได้ทั้งหมด (http://www.dnp.go.th/wildlife_it/n_web/menu_map/page_KKCP.php)

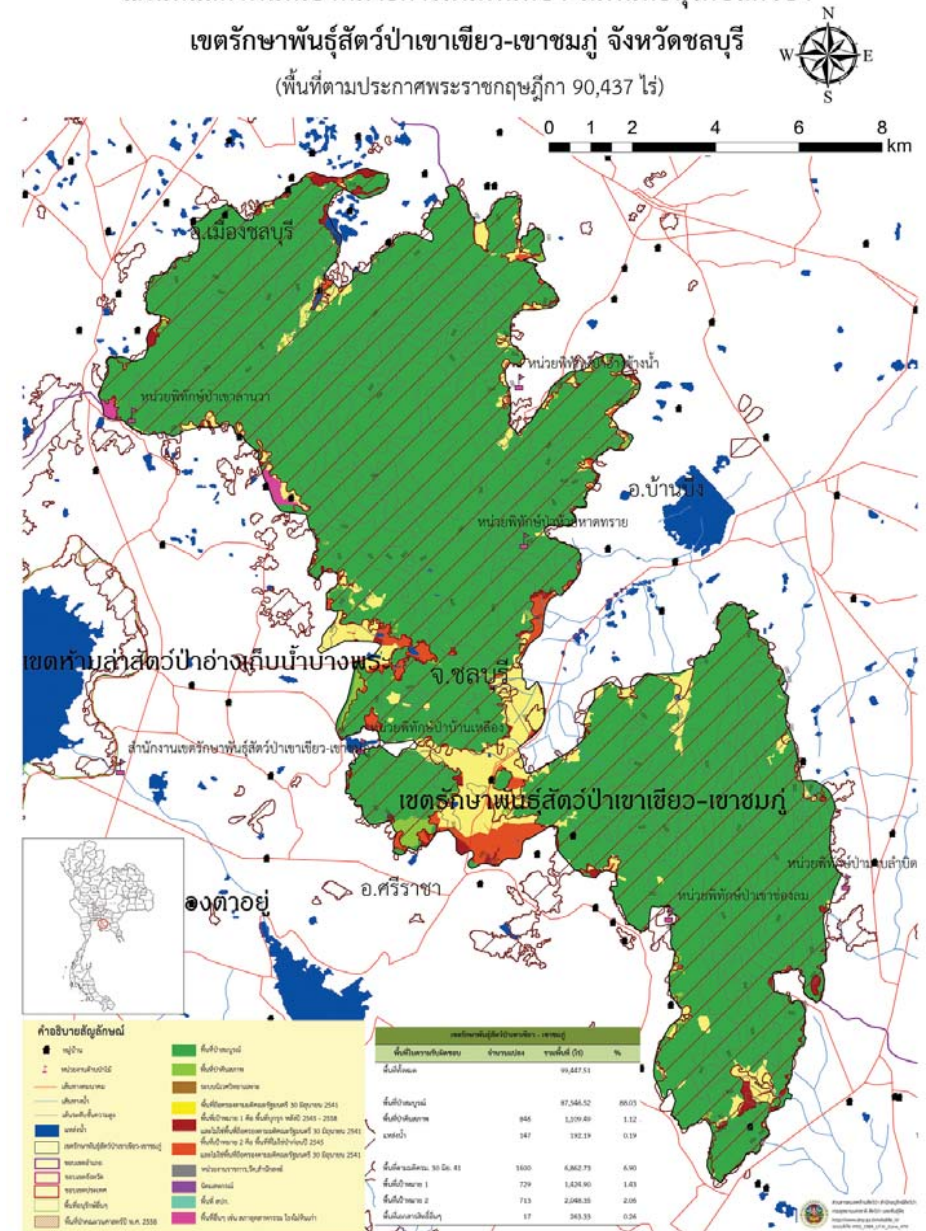
จากลักษณะของพื้นที่และภูมิประเทศ จึงเป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับการอยู่อาศัยของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อใช้ในกิจกรรมของมนุษย์ในหลากหลายรูปแบบ เช่น พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำการเกษตรหรือเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

สวนสัตว์เปิดเขาเขียว เป็นรูปแบบหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ตามธรรมชาติเพื่อใช้ในกิจกรรมของมนุษย์ เช่น ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ และก่อสร้างอาคารรวมถึงสิ่งปลูกสร้างต่างๆ จึงน่าจะมีผลต่อจำนวนชนิดและรูปแบบการกระจายของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่บริเวณของเขาเขียว ซึ่งการศึกษาความหลากหลายชนิดพันธุ์ของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จึงมีความสำคัญและสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการพื้นที่และอนุรักษ์สัตว์กลุ่มนี้ได้

แผนที่แสดงพื้นที่เป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่า ในพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี

(พื้นที่ตามประกาศพระราชกฤษฎีกา 90,437 ไร่)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและการจัดจำแนก

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (amphibian) มาจากคำว่า *amphi* ในภาษากรีกแปลว่า “คู่” และ *bios* ในภาษากรีกแปลว่า “ชีวิต” หมายถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ทั้งในน้ำและบนบก หรือ สัตว์ที่ใช้ชีวิตช่วงหนึ่งอยู่ในน้ำและช่วงหนึ่งอยู่บนบก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีระยะตัวอ่อน (larva) ที่มีรูปร่างแตกต่างจากตัวพ่อแม่และแม่ อาศัยในน้ำและมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างระหว่างการเจริญ (metamorphosis) เป็นระยะตัวเต็มวัย (adult) ที่มีรูปร่างเหมือนกับตัวพ่อแม่และแม่ และขึ้นมาอาศัยอยู่บนบก

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลัง (vertebrate) เช่นเดียวกับ ปลา สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ปีก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกเป็นสัตว์สี่ขา (tetrapod) กลุ่มแรกที่มีวิวัฒนาการจากปลาที่อาศัยอยู่ริมตลิ่งขึ้นมาอาศัยอยู่บนบก อย่างไรก็ตามเนื่องจากสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมีผิวหนังบางและชุ่มชื้น ไม่มีเกล็ดหรือขนปกคลุมผิวหนัง ขั้วยังมีไขที่ไม่มีเปลือกแข็งห่อหุ้ม ดังนั้นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจึงยังต้องอาศัยความชุ่มชื้นหรือแหล่งน้ำในการดำรงชีวิต ทั้งการแลกเปลี่ยนก๊าซผ่านผิวหนัง การอยู่อาศัย และการสืบพันธุ์ เป็นต้น

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมีวิวัฒนาการมากกว่า 400 ล้านปี ซึ่งผลจากการคัดเลือกตามธรรมชาติ ทำให้สัตว์กลุ่มนี้มีรูปร่าง ขนาด รูปแบบการดำรงชีวิต และจำนวนชนิดที่มีความหลากหลาย ในปัจจุบันมีจำนวนชนิดทั่วโลกมากกว่า 8,000 ชนิด (<https://amphibiaweb.org/lists/index.shtml>)

ส่วนในประเทศไทยมีรายงานจำนวนชนิดมากกว่า 180 ชนิด (http://siamensis.org/species_index?nid=726#726--Class:%20Amphibia) ซึ่งชื่อของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกนั้นมักจะตั้งตามลักษณะเด่นของมัน เช่น อีงอ่างบ้าน ชื่อของมันมาจากการที่เรามักพบเจอมันในบริเวณบ้านเรือนและในคืนที่ฝนตกหนักที่มีน้ำท่วมในแอ่งน้ำต่างๆ เราจะได้ยินเสียงอีงอ่างบ้านเพดผู้ร้องเรียกเพดเมียดัง อีงงง...อ่างงง....อึ้ง...อ่างงง... ก้องกังวานไปทั่ว

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกถูกจัดอยู่ในชั้น (Class) Amphibia ถูกแบ่งเป็น 3 อันดับ (Order) ได้แก่ อันดับเซียดงู (Order Gymnophiona หรือ Apoda) อันดับ ซาลาแมนเดอร์และนิวท์ (Order Caudata หรือ Urodela) และ อันดับกบและคางคก (Order Anura หรือ Salientia) ซึ่งแต่ละอันดับมีรูปร่างหน้าตาที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

1 อันดับเขียดงู (caecilian)

เขียดงูเกาะเต่า (*Ichthyophis kohtaoensis*)

ได้แก่ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่ตัวเรียวยาว ตามีขนาดเล็กหรือลดรูปไป ไม่มีขา รูปร่างหน้าตาคล้ายงูแต่ไม่มีเกล็ดแข็งปกคลุมผิวหนังเหมือนงู ซึ่งเราเรียกสัตว์ในกลุ่มนี้ว่า เขียดงู (caecilian) เขียดงูเป็นสัตว์กลุ่มที่พบเห็นได้ยากเพราะมักอาศัยอยู่ใต้ดิน และมักก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นพวกไส้เดือนหรืองู ในปัจจุบันประเทศไทยมีรายงานพบเขียดงูในวงศ์เขียดงูอุษาคเนย์ (Family Ichthyophiidae) เท่านั้น ซึ่งลักษณะของเขียดงูในวงศ์นี้ คือ ตามีขนาดเล็ก มีหนวด (tentacle) อยู่ใกล้ตามากกว่า รูจมูก และมีร่องเป็นวงรอบตัวทำให้ตัวเป็นปล้องๆ มีเกล็ดขนาดเล็กที่ไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกเนื่องจากเกล็ดเหล่านี้ฝังอยู่ใต้ผิวหนัง มีหางสั้นและแหลม

2 อันดับซาลาแมนเดอร์และนิวท์ (salamander and newt)

ซาลาแมนเดอร์ฮิโรเซอิ *Hynobius hirosei* โดย Kanto Nishikawa

ได้แก่ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีรูปร่างยาว มีส่วนคอเห็นชัดเจน มีหางยาว ส่วนใหญ่มีขา 4 ขาที่ยาวใกล้เคียงกัน ยกเว้นซาลาแมนเดอร์ที่อาศัยอยู่ในน้ำตลอดชีวิตจะมีขนาดเล็กหรือไม่มีขาหลัง

ลักษณะเด่นของซาลาแมนเดอร์ คือ มีผิวหนังเรียบและมีร่องพาดขวางอยู่ข้างลำตัวทั้ง 2 ด้าน (costal groove)

3 อันดับกบและคางคก (frog and toad)

นิวท์ชนิด กะท่างน้ำปญหา
(*Tylotriton panhai*)

ส่วนนิวท์ที่มีลักษณะเด่น คือ มีผิวหนังแห้งและขรุขระ ซึ่งในประเทศไทยมีรายงานพบแค่นิวท์เท่านั้น โดยถูกจัดอยู่ในวงศ์กะท่างน้ำ (Family Salamandridae) ในสกุล (Genus) *Tylotriton* พบการกระจายตัวบนเทือกเขาสูงทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีชื่อเรียกตามพื้นที่ที่พบ เช่น กะท่างน้ำ จิ้งจกน้ำ จักกัมน้ำ และจระเข้หน้า เป็นต้น

คางคกบ้าน
(*Duttaphrynus melanostictus*)

กบนา
(*Hoplobatrachus rugulosus*)

ได้แก่ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีรูปร่างหน้าตาแตกต่างไปจากสองกลุ่มข้างต้น คือ หัวโต ตาโปนโต ลำตัวสั้นทู่ ขาหลังยาวกว่าขาหน้าอย่างชัดเจน ไม่มีหาง เป็นสัตว์กลุ่มที่พบเห็นได้ทั่วไปทั้งในธรรมชาติและพื้นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ หลังฝนตกเรามักได้ยินเสียงร้องของสัตว์กลุ่มนี้เฉพาะเพศผู้ร้องเรียกเพศเมียดังเป็นจังหวะ ในประเทศไทยสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกกลุ่มนี้ถูกจำแนกออกเป็นกลุ่มย่อยตามความแตกต่างของรูปร่างหน้าตาและข้อมูลทางพันธุกรรมได้อีกหลายกลุ่ม ได้แก่ คางคก กบ เขียด ปาด อึ่ง อึ่งกราย และ ปาดเมืองจีน ดังต่อไปนี้

1. วงศ์คางคก (Family Bufonidae)

คางคกเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีผิวหนังแห้ง มีต่อมพิษกระจายอยู่ทั่วร่างกายทำให้ผิวหนังเป็นปุ่มปมและตะปุ่มตะป่ำ มักมีต่อมพิษขนาดใหญ่ (parotoid gland) อยู่ด้านท้ายของตา กระโดดได้ไม่ไกลมาก บางคนรังเกียจเพราะผิวหนังของมันน่าเกลียด ไม่น่าจับต้อง หรือบางครั้งเราจะเห็นว่ามีเมือกสีขาวๆ ไหลออกมาซึ่งก็คือพิษของมัน คางคกแต่ละชนิดมีพิษที่รุนแรงแตกต่างกัน เช่น ในคางคกบ้านนั้นพิษของมันทำให้เกิดการระคายเคืองหรือบวมแดงในบริเวณเนื้อเยื่อที่อ่อนนุ่ม ซึ่งมันใช้พิษเป็นอาวุธป้องกันตัวเองจากศัตรู เช่น แมวหรือสุนัขเข้ามากัดหรือทำอันตรายซึ่งแมวหรือสุนัขเหล่านั้นอาจมีอาการบวมและอักเสบบริเวณปากได้ แต่ถ้าพิษคางคกเข้าสู่กระแสเลือดจะทำให้ถึงแก่ชีวิต อย่างไรก็ตามเราสามารถจับมือเปล่าจับสัตว์ในกลุ่มนี้ได้ ถ้าไม่ทำให้สัตว์บาดเจ็บหรือผิวหนังฉีกขาด พิษก็จะไม่ถูกหลั่งออกมา

เราสามารถจับคางคกด้วยมือเปล่าได้ พิษบนตัวคางคกจะไม่ถูกหลั่งออกมาถ้าผิวหนังไม่ฉีกขาดหรือไม่ถูกบีบอย่างรุนแรง

2. วงศ์อึ่งอ่าง (Family Microhylidae)

สัตว์ในกลุ่มนี้ถูกแบ่งออกเป็น อึ่งขนาดเล็กและอึ่งขนาดใหญ่ อึ่งขนาดเล็ก มีขนาดตัวที่เล็ก เมื่อเรามองลงมาจากด้านบนจะเห็นอึ่งขนาดเล็กมีลำตัวเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม ปลายหัวแหลม และเพศผู้หลายๆ ตัวมักส่งเสียงร้องเรียกเพศเมียพร้อมๆ กัน ส่วนอึ่งขนาดใหญ่ มีขนาดตัวที่ใหญ่ ตัวอ้วนป้อม มีหน้าสั้น ขาหน้าและขาหลังสั้น ที่ฝ่าตีนด้านในมีแผ่นหนังหนา (spadefoot) ใช้ในการขุดดิน อึ่งขนาดใหญ่มักอาศัยอยู่ในดินและจะขึ้นมาจากดินหลังฝนตกหนักเพื่อกินอาหารและจับคู่ผสมพันธุ์

3. วงศ์กบ เขียด

(Family Dicroglossidae หรือ Ranidae)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มที่มีจำนวนชนิดมาก มีรูปร่างหน้าตา และขนาดที่หลากหลาย ถ้าใช้การจัดจำแนกอย่างง่าย เรามักเรียกกบที่มีขนาดเล็กและลำตัวค่อนข้างเพรียวว่า “เขียด” ส่วนพวกที่มีลำตัวค่อนข้างใหญ่จะเรียกว่า “กบ” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดจำแนกกบและเขียดตามหลักอนุกรมวิธานนั้นมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

วงศ์ Dicroglossidae จะรวมถึง กบที่ผิวหนังมักมีสันนูนขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ กระกระจายอยู่ และเขียดที่มีตุ่มขนาดต่างๆ กระกระจายอยู่บนตัว รูปร่างอ้วนป้อม หน้าสั้น ตาอยู่ค่อนข้างมาทางด้านบนของหัวและมักพบอาศัยอยู่ตามแอ่งน้ำขัง

วงศ์ Ranidae จะรวมถึง กบและเขียดที่มีผิวหนังด้านหลังค่อนข้างเรียบ ตัวเรียวยาว มักมีสันพาดยาวที่ขอบหลังทั้ง 2 ข้าง (dorsolateral ridge)

4. วงศ์ปาด

(Family Rhacophoridae)

หัวมีขนาดใหญ่ ลำตัวแบน รูปร่างเรียวยาวจากหัวลงมาถึงเอวซึ่งเป็นส่วนที่แคบที่สุด มีขาหน้าและขาหลังยาวมาก ปลายนิ้วมือและนิ้วตีนแผ่ขยายเป็นแผ่น (glandular disk) ผิวได้แผ่นนี้เหนียว ทำหน้าที่ยึดเกาะสำหรับปีนป่ายไปตามที่สูง ดังนั้นเรามักพบสัตว์ในกลุ่มนี้อาศัยอยู่บนที่สูง ทั้งบนพุ่มไม้และต้นไม้ และเพศผู้มักส่งเสียงร้อง ปาด...ปาด... เป็นจังหวะ ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นที่มาของการเรียกชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในกลุ่มนี้ว่า “ปาด” หรือชื่อ “ปาด” อาจมีที่มาจากพฤติกรรมของสัตว์ในกลุ่มนี้ที่มักใช้มือหรือตีนปาดร่างกายตัวเองเวลาที่มีสิ่งสกปรกติดอยู่

หลายคนอาจจะเคยสงสัยว่าทำไมมีลูกอ๊อดมาอาศัยอยู่ในตุ่มหรือในโอ่งน้ำ ((ตัวอ่อน) ของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในอันดับกบและคางคก มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า ลูกอ๊อด (tadpole)) ทั้งๆ ที่ไม่เคยนำน้ำจากแหล่งน้ำจากธรรมชาติเข้ามาเติมในตุ่มหรือในโอ่งน้ำเลย ซึ่งลูกอ๊อดเหล่านี้คือบรรดาลูกๆ ของปาดนั้นเอง เพราะด้วยธรรมชาติของพวกปาดนั้นมักวางไข่ไว้ในรังที่คล้ายกับฟองโฟมเหนียวๆ ที่เรียกว่า รังโฟม (foam nest) ซึ่งรังโฟมจะยึดติดกับกิ่งไม้หรือวัสดุต่างๆ เหนือแหล่งน้ำ สุดท้ายลูกอ๊อดเหล่านี้ก็จะร่วงหล่นลงไปในพื้นที่น้ำด้านล่าง ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งของการสืบพันธุ์ของพวกสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกนั่นเอง

รังโฟม (foam nest)

5. วงศ์อึ่งกราย (Family Megophryidae)

เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอีกกลุ่มหนึ่งที่เราไม่ค่อยคุ้นเคยนัก มักพบบนใบไม้แห้งที่กองทับถมกันใกล้ลำธารในพื้นที่ชุ่มชื้นสมบูรณ์ ดังนั้นจึงไม่สามารถพบเห็นได้ง่ายนัก ซึ่งสัตว์ในกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มที่มีลักษณะโบราณ โดยส่วนมากแล้วจะมีหัวขนาดใหญ่ ปากกว้าง ส่วนมากมีต่อมขนาดใหญ่ที่หน้าอก 1 คู่ ดูคล้ายกับหัวนม มีขาหน้ายาวและขาหลังสั้นเมื่อเทียบกับความยาวตัว ทำให้เวลาเดินจะเหมือนกับกำลังโหยงเดิน เคลื่อนที่ค่อนข้างเชื่องช้า โดยมากมักจะหยุดนิ่งอยู่กับที่ หลายชนิดมีตึงเนื้อเหนียวยืดหยุ่นยาวแหลมออกไป ตามีสีเข้มสดชัดเจน เช่น เหลืองเข้มจนถึงส้มหรือแดงจัด เป็นต้น บางครั้งมองดูคล้ายตาของปีศาจ ทำให้หลายคนคิดว่าเป็นสัตว์ประหลาด ซึ่งบางพื้นที่เรียกอึ่งกรายว่า “อึ่งผี”

6. วงศ์ปาดเมืองจีน (Family Hylidae)

จัดเป็นกลุ่มปาดขนาดเล็กที่นิ้วมีแถบขายครุยที่ขอบด้านข้าง เคยมีรายงานการค้นพบในประเทศพม่า บริเวณรอยต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนของประเทศไทย ปาดเมืองจีนนั้นจัดเป็นกลุ่มปาดที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางในเขตประเทศจีน ทางตอนเหนือของประเทศไทยและเขตตอนล่าง โดยเฉพาะในประเทศไทย

บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว

ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
วงศ์เขียดงูซาคเนย์ (Family Ichthyophiidae)				
1	เขียดงูเกาะเต่า	Koh Tao caecilian	<i>Ichthyophis kohtaoensis</i>	Least Concern (LC)
วงศ์คางคก (Family Bufonidae)				
2	คางคกบ้าน	Southeast Asian toad, Asian common toad, Black-spined toad, Black-spectacled toad	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>	Least Concern (LC)
วงศ์อึ่งอ่าง (Family Microhylidae)				
3	อึ่งน้ำเต้า	Ornate chorus frog, Ornate narrow-mouthed frog, Ornamental chorus frog, Ornamental pygmy frog	<i>Microhyla fissipes</i>	Least Concern (LC)

ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
4	อึ่งข้างดำ	Dark-sided chorus frog, Heymon's narrow-mouthed frog	<i>Microhyla heymonsi</i>	Least Concern (LC)
5	อึ่งลายเลอะ	Noisy chorus frog, Butler's pigmy frog, Butler's narrow-mouthed frog	<i>Microhyla butleri</i>	Least Concern (LC)
6	อึ่งขาคำ	Beautiful pygmy frog, Painted chorus frog	<i>Microhyla pulchra</i>	Least Concern (LC)
7	อึ่งแม่หนาว	Berdmore's chorus frog, Berdmore's narrow-mouthed frog	<i>Microhyla berdmorei</i>	Least Concern (LC)

ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
8	อิงหลังจุด, อิงหลังขีด	Inornate chorus frog, Spot backed chorus frog, Boulenger's ornate narrow-mouthed frog	<i>Micryletta inornata</i>	Least Concern (LC)
9	อิงปุ่มหลังลาย	Striped sticky frog	<i>Kalophrynus interlineatus</i>	Least Concern (LC)
10	อิงลาย, อิงแดง	Blotched burrowing frog, Striped burrowing frog, Striped spadefoot frog	<i>Glyphoglossus guttulatus</i>	Least Concern (LC)
11	อิงอ่างบ้าน	Asian painted frog, Painted burrowing frog, Painted bullfrog, Banded bullfrog	<i>Kaloula pulchra</i>	Least Concern (LC)
12	อิงอ่างก้นขีด	Median-striped bullfrog	<i>Kaloula mediolineata</i>	Near Threatened (NT)

ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
วงศ์กบเขียว (Family Dicroglossidae)				
13	เขียดจะนา	Green puddle frog, Common puddle frog	<i>Occidozyga lima</i>	Least Concern (LC)
14	เขียดทราย, เขียดน้ำนอง	Round-tongued floating frog, Marten's puddle frog	<i>Occidozyga martensii</i>	Least Concern (LC)
15	กบหนอง	Alpine cricket frog, Grass frog	<i>Fejervarya limnocharis</i>	Least Concern (LC)
16	กบนา	Chinese edible frog, East Asian bullfrog, Taiwanese frog, Rugosed frog	<i>Hoplobatrachus rugulosus</i>	Least Concern (LC)
17	กบหงอน	Capped frog	<i>Limnonectes gyldenstolpei</i>	Least Concern (LC)

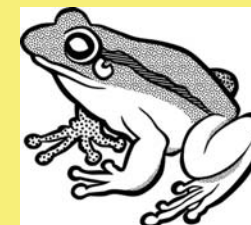
ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
วงศ์เขียด (Family Ranidae)				
18	เขียดบัว, เขียดจิก, กบบัว	Green paddy frog, Green-backed frog, Common green frog, Golden-lined frog, Red-eared frog, Leaf frog	<i>Hylarana erythraea</i>	Least Concern (LC)
19	เขียดหลังขีด, กบหลังขีด	Stripe-backed frog, Long-toed frog	<i>Hylarana macrodactyla</i>	Least Concern (LC)
20	เขียดหลังไพล, กบหลังไพล	Yellow frog	<i>Pelophylax lateralis</i>	Least Concern (LC)
21	เขียดอ่องใหญ่, กบอ่องใหญ่	Mortensen's frog	<i>Sylvirana mortenseni</i>	Near Threatened (NT)

ลำดับที่	ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN (Red List) Status
วงศ์ปาด (Family Rhacophoridae)				
22	ปาดบ้าน	Common treefrog, Four-lined treefrog	<i>Polypedates leucomystax</i>	Least Concern (LC)
23	ปาดจิ๋วลายแต้ม	Nong Khor bushfrog	<i>Chiromantis nongkhorensis</i>	Least Concern (LC)

หมายเหตุ:

Least Concern (LC) หมายถึง สถานภาพที่มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์
 Near Threatened (NT) หมายถึง สถานภาพที่ใกล้ถูกคุกคาม
 สถานภาพอ้างอิงจาก <http://www.iucnredlist.org/> (The International Union for Conservation of Nature's (IUCN) Red List of Threatened Species)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทั้ง 23 ชนิดที่พบไม่ถูกจัดอยู่ในบัญชี
 สัตว์ป่าคุ้มครองและสัตว์ป่าสงวนของประเทศไทย
 (พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535)

รายละเอียดประจำชนิด

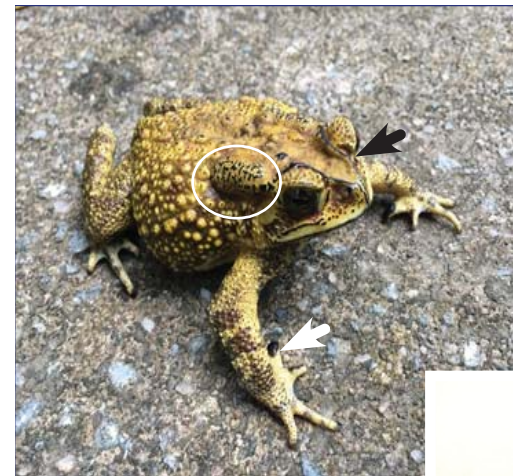
ชื่อไทย	เขียดงูเกาะเต่า
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Ichthyophis kohtaoensis</i>
อนุกรมวิธาน	Order Gymnophiona (Apoda) Family Ichthyophiidae Genus <i>Ichthyophis</i> Species <i>Ichthyophis kohtaoensis</i> Taylor, 1960
ความยาวจากปลายหัวถึงหาง	ประมาณ 200-300 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	อาศัยอยู่ใต้ดินที่ชุ่มชื้นใกล้แหล่งน้ำและมักพบบนดินหลังฝนตกหนัก บางครั้งจะพบว่าถูกรถทับบนถนน เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกกลุ่มที่มีการปฏิสนธิภายในร่างกายของเพศเมีย โดยเมื่อสืบบริเวณทวารร่วม (cloaca) ของเพศผู้จะพบว่า มีอวัยวะที่ยื่นยาวออกมาเป็นแท่ง (phallodeum) ใช้สอดเข้าไปในทวารร่วมของเพศเมียเพื่อนำอสุจิเข้าสู่รูร่างกายเพศเมีย ลักษณะเด่น คือ ตัวเรียวยาวคล้ายงู ผิวหนังเป็นมันวาว ตัวมีร่องสีจางวนรอบตัวจำนวนมาก หัวทู่ ปลายหางเรียวแหลม ตามีขนาดเล็ก มีหนวดขนาดเล็กที่ยึดติดได้อยู่ใกล้ตามากกว่ารูจมูก หลังและท้องสีน้ำตาลอมม่วง ด้านข้างลำตัวตั้งแต่ด้านท้ายของขอบปากมีแถบกว้างสีเหลืองหรือสีครีมพาดไปตามความยาวตัวไปจนถึงรูทวารร่วม
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	คางคกบ้าน
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Duttaphrynus melanostictus</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Bufonidae Genus <i>Duttaphrynus</i> Species <i>Duttaphrynus melanostictus</i> (Schneider, 1799)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 60-115 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นคางคกขนาดใหญ่ พบกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย สามารถพบได้ตามบ้านเรือน โดยมักจะเห็นมากระโดดจับแมลงกินอยู่ในบริเวณเสาไฟ หรือบริเวณที่เราเปิดไฟทิ้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นทางเดิน ตามถนน หรือไฟหน้าบ้าน ร้านรวงต่างๆ แต่จะพบเห็นได้ไม่บ่อยนักในถิ่นที่อยู่อาศัยในธรรมชาติ เช่น ในป่า ตามลำธาร หรือน้ำตกที่มีการรบกวนจากกิจกรรมของมนุษย์น้อย คางคกบ้าน มีการสืบพันธุ์ในช่วงฤดูฝน โดยเพศผู้จะมารวมกันร้องเรียกเพศเมียในบริเวณแหล่งน้ำ เช่น บ่อน้ำหรือคูน้ำที่มีระดับน้ำไม่ลึกมากนัก เมื่อจับคู่กันแล้ว เพศเมียจะวางไข่เป็นสายยาวเกาะติดกับพืชน้ำหรือวัตถุอื่นๆ ในน้ำ ลักษณะของสายไข่ที่วางภายในมีไข่เรียงแถวเป็นระเบียบ ไข่มีสีดำและมีขนาดเล็ก ในช่วงฤดูสืบพันธุ์ เพศผู้มีลำตัวออกสีน้ำตาลเหลืองส้มและสามารถสังเกตเห็นแผ่นหนังนูนสีเข้ม (nuptial pad) บริเวณโคนนิ้วโป้งด้านในเพศเมียมีลำตัวสีน้ำตาลเข้มและมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้อย่างชัดเจน

ลักษณะทั่วไป	ลักษณะเด่น คือ รูปร่างอ้วนป้อม มีผิวหนังหยาบและแห้ง มีปุ่มปมที่ส่วนยอดมีสีดำกระจายอยู่บนผิวหนังทั่วตัว ซึ่งปุ่มปมเหล่านี้มีขนาดที่แตกต่างกัน โดยมีขนาดใหญ่ที่สุดบริเวณกลางหลัง ส่วนข้างลำตัวจะมีขนาดเล็กกว่า และมีขนาดเล็กที่สุดบริเวณขาหน้าและขาหลัง ตั้งแต่ปลายจมูกจนถึงหลังตาและรอบดวงตาด้านในมีสันสีเข้ม และมีต่อมพิษรูปร่างใหญ่และยาวอยู่ด้านท้ายของตา
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

การจับคู่ผสมพันธุ์ของคางคกบ้าน ตัวบน คือเพศผู้ ตัวล่าง คือเพศเมีย เพศผู้มีสีน้ำตาลอ่อนและมีขนาดเล็กกว่า เมื่อเทียบกับเพศเมียที่มีสีน้ำตาลเข้มและมีขนาดใหญ่กว่า

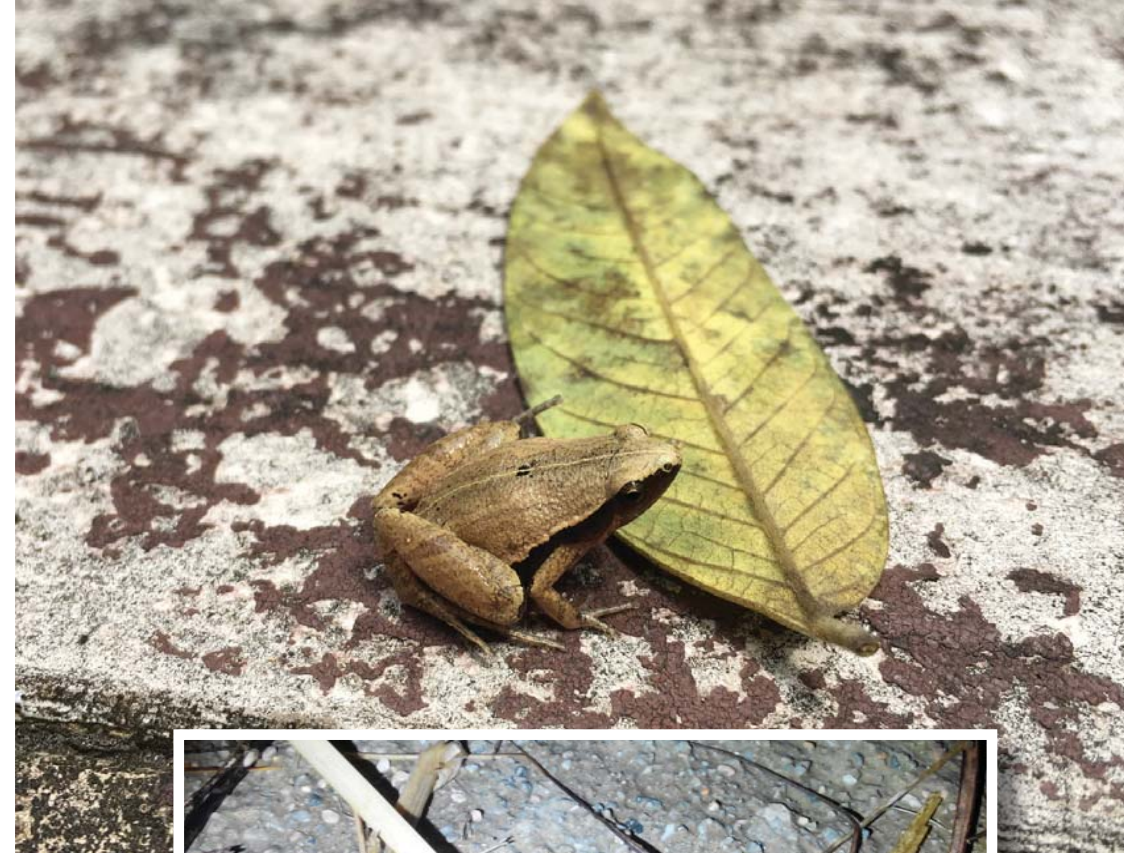
หัวมีสันยาวสีเข้มตั้งแต่ปลายจมูกจนถึงหลังตา และรอบดวงตาด้านใน (ลูกครีสีดำ) ต่อมพิษขนาดใหญ่ด้านหลังตา (วงกลม) และแผ่นหนังนูนสีเข้มบริเวณโคนนิ้วโป้งด้านในของคางคกเพศผู้ (ลูกครีสีขาว)

ชื่อไทย	อึ่งน้ำเต้า
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Microhyla fissipes</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Microhyla</i> Species <i>Microhyla fissipes</i> (Boulenger, 1884)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 20-28 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดเล็ก สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ทั้งในพื้นที่ธรรมชาติและบริเวณใกล้ที่พักอาศัยของมนุษย์ มักอยู่ตามพื้นหญ้าหรือพื้นที่มีใบไม้แห้งปกคลุม การที่ได้ชื่อว่าอึ่งน้ำเต้านั้น เนื่องจากกลดลายบนหลังของอึ่งชนิดนี้ คล้ายลายของลูกน้ำเต้าจีน เพศผู้มีบริเวณคอและส่วนต้นของอกสีดำ ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังค่อนข้างเรียบและมีตุ่มขนาดเล็กกระจายตัวอยู่บนหลัง กลางหลังมีลายคล้ายรูปน้ำเต้าสีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลอ่อน ด้านข้างของหัวและลำตัวสีน้ำตาลเข้ม หลังตามีขีดสีจางเฉียงลงมาถึงต้นขาหน้า ขาหน้าและขาหลังมีลายพาดขวางสีเข้ม
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	อึ่งข้างดำ
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Microhyla heymonsi</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Microhyla</i> Species <i>Microhyla heymonsi</i> (Vogt, 1911)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 20-22 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดเล็กที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป พบทั้งในบริเวณสนามหญ้าตามบ้านเรือน พื้นที่เกษตรกรรมและป่าธรรมชาติ การจำแนกเพศ เพศผู้มีขนาดเล็กกว่าเพศเมีย เพศผู้มีถุงเสียงภายนอก สีของผิวหนังบริเวณคางของเพศผู้มีสีดำหรือสีเข้ม ส่วนเพศเมียจะมีสีจางกว่า ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ลำตัวสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม มักมีเส้นแคบสีจางพาดผ่านกึ่งกลางของตัวจากปลายหัวถึงกัน และกลางหลัง มีจุดสีดำ 1 คู่ประกับเส้นแคบสีจางนี้ ด้านข้างตั้งแต่ปลายหัว ลำตัวถึงซอกขาหลังมีสีดำ จึงเป็นที่มาของชื่อ อึ่งข้างดำ บางตัวกลางหลังมีลวดลายจางๆ คล้ายกับอึ่งน้ำเต้า ขาหน้าและขาหลังมีลายพาดขวางสีคล้ำ
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

การจับคู่ผสมพันธุ์ของอึ่งข้างดำ
ตัวบนคือเพศผู้ ตัวล่างคือเพศเมีย โดยเพศผู้มีขนาดเล็กกว่าเพศเมีย

ชื่อไทย	อึ่งลายเลอะ
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Microhyla butleri</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Microhyla</i> Species <i>Microhyla butleri</i> (Boulenger, 1900)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 20-26 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดเล็กที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป อาศัยอยู่ตามพื้นที่ที่มีใบไม้หรือหญ้าปกคลุม เป็นอึ่งที่มีลักษณะภายนอกคล้ายกับอึ่งน้ำเต่ามากซึ่งมักจะก่อให้เกิดความสับสน แต่มีลักษณะเฉพาะที่ใช้แยกอึ่งทั้ง 2 ชนิดออกจากกันอย่างง่าย คือ ด้านข้างของหลัง (dorsolateral area) ทั้ง 2 ข้างจะมีลายสีขาวหรือสีครีมคล้ายคลื่นที่ปรากฏเฉพาะในอึ่งลายเลอะเท่านั้นแต่ไม่ปรากฏในอึ่งน้ำเต่า เพศผู้มีถุงเสียงภายนอก เพศผู้มีผิวหนังบริเวณคอและอกสีดำ เพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบและมีตุ่มขนาดเล็กกระจายตัวอยู่บนหลัง ลำตัวสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน หางตามีขีดสีขาวเฉียงลงมาถึงโคนขาหน้า บนหลังมีลวดลายที่ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนซึ่งเป็นที่มาของชื่อ อึ่งลายเลอะ ซึ่งลวดลายนั้นมีสีน้ำตาลเข้มตัดด้วยขอบสีขาวหรือสีครีมคล้ายคลื่นและพาดต่อเนื่องมาถึงต้นขาหลัง ต้นขาหน้ามีสีอ่อนกว่าส่วนอื่น ขาหลังมีสีเดียวกับลำตัว ขาหลังมีลายพาดขวาง

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	อึ่งขาคำ
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Microhyla pulchra</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Microhyla</i> Species <i>Microhyla pulchra</i> (Hallowell, 1861)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 29-35 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่สามารถพบเห็นได้ไม่บ่อยนักเมื่อเทียบกับอึ่งขนาดเล็กชนิดอื่นๆ เช่น อึ่งน้ำเต้า อึ่งข้างดำ หรืออึ่งลายเลอะ มักพบใกล้แหล่งน้ำในพื้นที่ธรรมชาติมากกว่าบริเวณที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ในช่วงฤดูสืบพันธุ์ เพศผู้มักส่งเสียงร้องเรียกเพศเมียอยู่ตามพงหญ้าหรือในกอพืช เพศผู้มีถุงเสียงภายนอกและใต้คางมีสีเข้ม เป็นอึ่งที่มีลวดลายสวยที่สุดชนิดหนึ่ง โดยลวดลายบนหลังจะคล้ายเจดีย์ฐานกว้างสีคล้ำอยู่บนพื้นผิวที่มีสีจางกว่า ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ด้านหลังสีน้ำตาล กลางหลังมีลายรูปตัววีคว่ำ (^) เรียงซ้อนกันหลายสี ระหว่างตามีลายพาดขวางสีน้ำตาลเข้ม ด้านข้างของหัวมีขีดสีดำคาดผ่านตามาถึงข้างลำตัว บริเวณอวมีจุดสีดำขนาดใหญ่อยู่ข้างละ 2 จุด ขาหลังมีลายพาดขวางสีเข้มท้องและซอกขาหลังมีสีเหลืองสด จึงเป็นที่มาของชื่อ อึ่งขาคำ

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นบางส่วนของภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

อึ่งขาคำเพศผู้ สังเกตจากใต้คางมีสีเข้ม

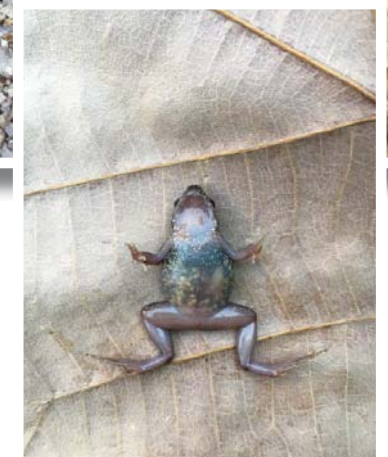

ชื่อไทย	อึ่งแม่หนาว
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Microhyla berdmorei</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Microhyla</i> Species <i>Microhyla berdmorei</i> (Blyth, 1856)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 32-45 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดกลางที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาอึ่งในสกุล (Genus) <i>Microhyla</i> เนื่องจากมีขาหลังที่ยาวมากเมื่อเทียบกับความยาวตัว ดังนั้นจึงสามารถกระโดดได้ไกล มักพบตามพื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ป่า สืบพันธุ์ในฤดูหนาว จึงเป็นที่มาของชื่อ อึ่งแม่หนาว มักอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ตามแอ่งน้ำหรือในลำธารที่น้ำไหลเอื่อยๆ เพศผู้มีคางสีดำ ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบและมีตุ่มขนาดเล็กกระจายอยู่บนหลัง ลำตัวสีเทาหรือสีน้ำตาล ขาหน้าและขาหลังมีลายพาดขวางสีเข้ม ขาหลังมีพังผืดเต็มความยาวนิ้ว บริเวณก้นมีปื้นสีดำ
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	อึ่งหลังจุด, อึ่งหลังขีด
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Micryletta inornata</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Micryletta</i> Species <i>Micryletta inornata</i> (Boulenger, 1890)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 20-31 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดเล็ก มีรูปร่างแตกต่างจากอึ่งขนาดเล็กชนิดอื่นๆ คือ มีรูปร่างค่อนข้างเพรียว ตัวยาวเรียวและแบน ส่วนอึ่งขนาดเล็กชนิดอื่นๆ มักมีรูปทรงคล้ายสามเหลี่ยม นอกจากนี้อึ่งหลังจุดจะเคลื่อนที่โดยการกระโดดหรือการเดินไถ่ๆ ไปบนพื้นดิน เพศผู้มีถุงเสียงภายนอกและผิวหนังบริเวณใต้คางมีสีเข้ม เพศผู้จะส่งเสียงร้องเรียกเพศเมียด้วยเสียงร้องที่เล็กแหลมคล้ายเสียงแมลง ยาวต่อเนื่องกันไป เช่น จืดดด..... จืดดด..... ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ สีและลวดลายบนหลังมีความผันแปรค่อนข้างมาก สีด้านหลังอาจเป็นสีน้ำตาลเทา น้ำตาลเข้ม หรือน้ำตาลแดง อาจมีลวดลายบนหลังหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีลวดลายบนหลังจะมี 2 แบบ ได้แก่ แบบที่เป็นลายจุดสีดำและแบบที่เป็นแถบสีดำ มีแถบสีน้ำตาลเข้มพาดตั้งแต่ปลายจมูกผ่านตาไปยังสีข้าง ขาหน้าและขาหลังมักมีสีน้ำตาลอ่อนหรือส้มเหลืองและมีลายประสีดำแทรกอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ นิ้วมือและนิ้วตีนไม่มีพังผืด

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นบางส่วนของภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

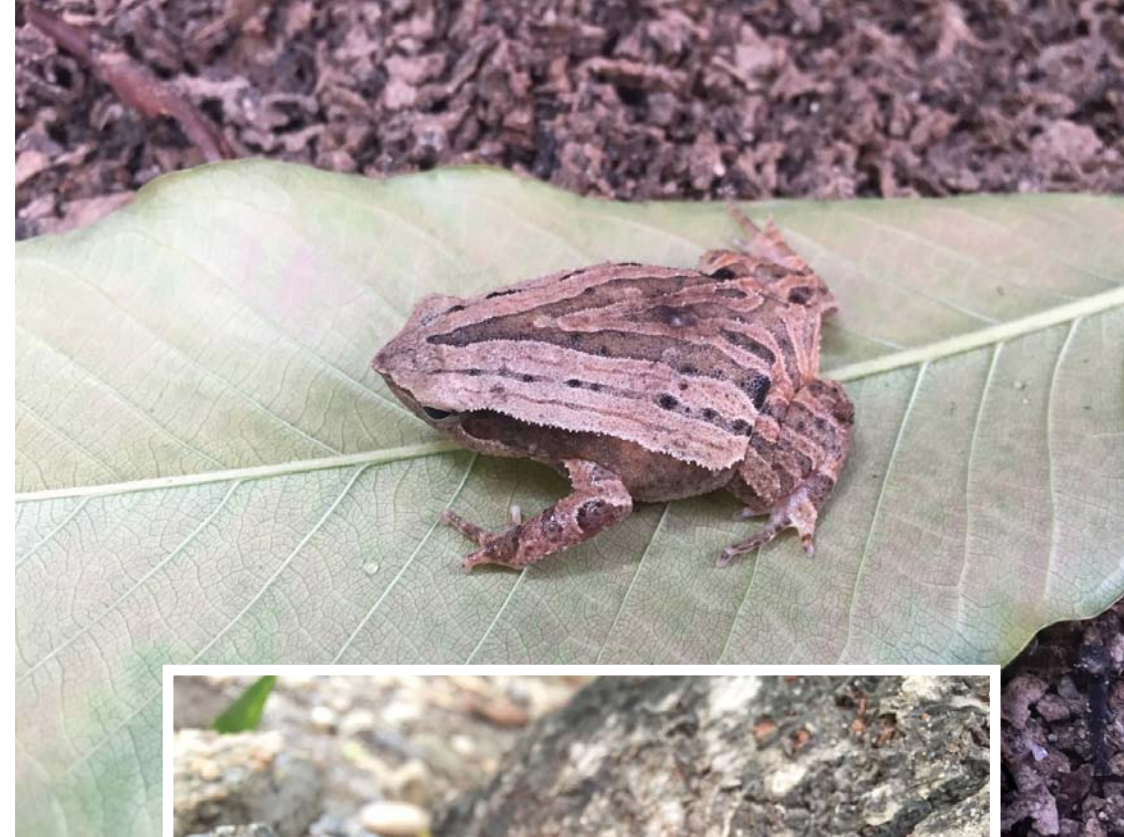

อึ่งหลังขีดเพศผู้
สังเกตเห็นสีของผิวหนังบริเวณใต้คางไม่มีสีเข้ม

อึ่งหลังขีดเพศเมีย
สังเกตจากสีของผิวหนังบริเวณใต้คางไม่มีสีเข้ม และในฤดูสืบพันธุ์จะมองเห็นไข่อู้อยู่ในช่องท้องได้เนื่องจากผิวหนังบาง

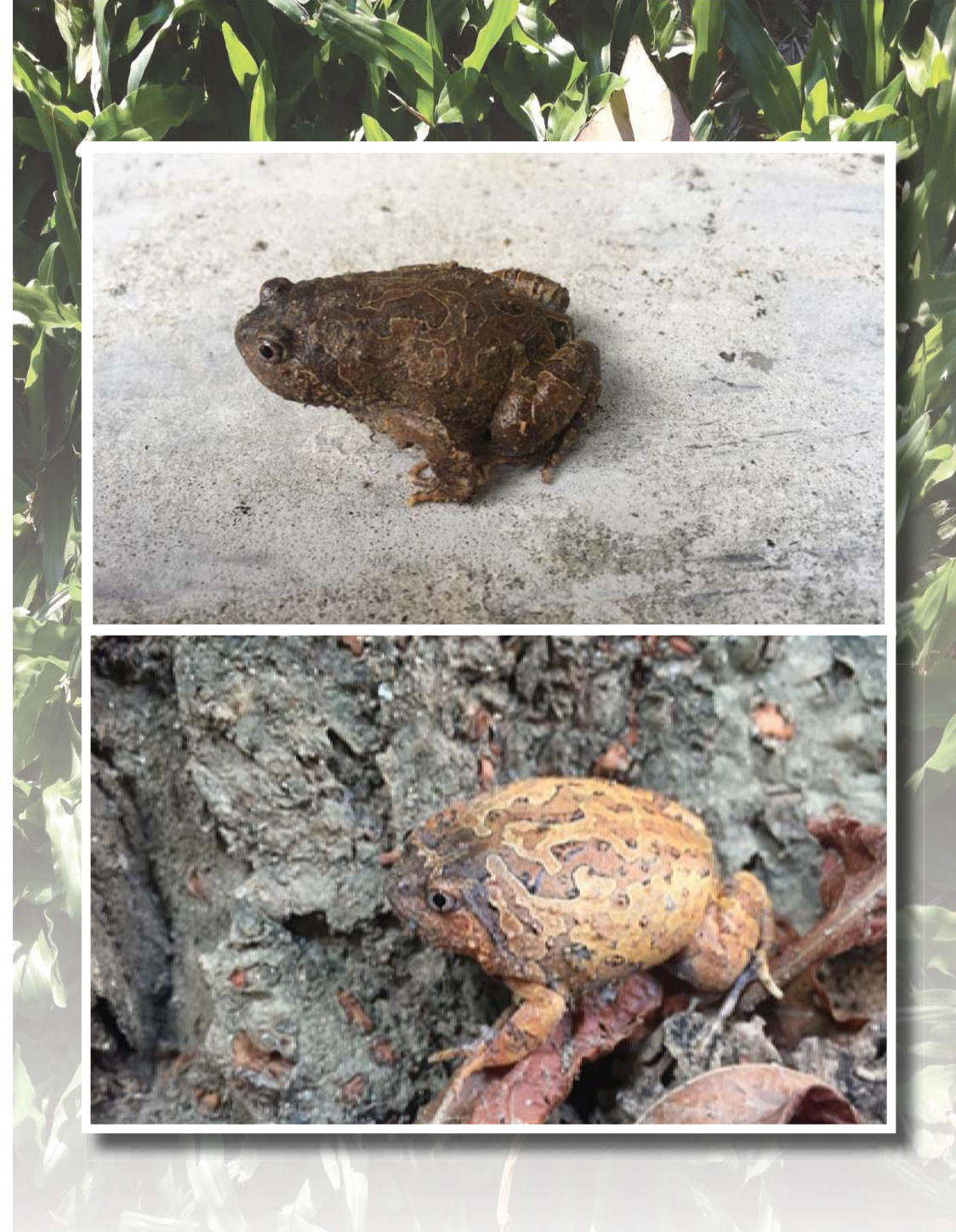
ชื่อไทย	อึ่งปุมหลังลาย
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Kalophrynus interlineatus</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Kalophrynus</i> Species <i>Kalophrynus interlineatus</i> (Blyth, 1855)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 40-50 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดกลาง อาศัยอยู่ตามพื้นป่าหรือพื้นที่ที่มีการทับถมของกิ่งไม้ ใบไม้ มักพบเห็นในช่วงฤดูฝน เพศผู้มีคางสีดำ เมื่อถูกรบกวนจะพองตัวและยกด้านท้ายของลำตัวขึ้นมาและหันไปยังศัตรู เพื่อแสดงจุดสีดำขนาดใหญ่ที่คล้ายลูกตาเพื่อใช้ข่มขู่ศัตรู และอาจมีการหลังเมือกที่เหนียวคล้ายกาวออกมาจากตัวได้ด้วย ลักษณะเด่น คือ ลำตัวเป็นทรงสามเหลี่ยม ปลายจมูกแหลม ผิวหนังมีตุ่มขนาดเล็กและละเอียดกระจายอยู่อย่างหนาแน่น หลังมีสีน้ำตาล น้ำตาลเทา หรือน้ำตาลอมเหลือง ด้านข้างของลำตัวมีสีเข้มกว่าด้านหลัง มีลายบนหลังคล้ายอักษรวีคว่ำ (^) ยาวตั้งแต่ปลายหัวลงมาถึงกัน บริเวณเอวมีจุดสีดำขนาดใหญ่ 2 จุด
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

เมื่ออึ่งปุมหลังลายถูกรบกวน จะพองตัวและยกด้านท้ายลำตัวขึ้นมา เพื่อแสดงให้ศัตรูเห็นจุดขนาดใหญ่ 2 จุด ที่บริเวณเอวซึ่งคล้ายตาของสัตว์ขนาดใหญ่

ชื่อไทย	อึ่งลาย, อึ่งแดง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Glyphoglossus guttulatus</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Glyphoglossus</i> Species <i>Glyphoglossus guttulatus</i> (Blyth, 1856)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 43-50 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดกลาง อาศัยอยู่ตามพื้นดินและในดินที่ร่วนซุย ทั้งในพื้นที่ป่าธรรมชาติและป่าปลูก เพศผู้มีมีถุงเสียง สีของผิวหนังบริเวณคางมีสีคล้ำจนถึงดำ ส่วนเพศเมียจะมีคางสีขาว ลักษณะเด่น คือ หน้าสั้น ลำตัวอ้วนป้อม ลำตัวมีสีน้ำตาล หลังมีลวดลายคล้ายร่างแหขนาดใหญ่สีเข้มสลับจางที่ไม่มีรูปแบบแน่นอน ปรากฏเป็นลายชัดเจน
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	อึ่งอ่างบ้าน
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Kaloula pulchra</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Kaloula</i> Species <i>Kaloula pulchra</i> (Gray, 1831)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 60-76 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นอึ่งขนาดใหญ่ สามารถพบเห็นได้ทั่วไปโดยเฉพาะบริเวณที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นในสนามหญ้า ในสวน หรือแม้กระทั่งในห้องน้ำซึ่งเป็นที่ที่มีความชุ่มชื้น มักอาศัยอยู่ตามพื้น แต่สามารถปีนป่ายขึ้นที่สูงได้ด้วยเนื่องจากปลายนิ้วของแต่ละนิ้วจะพองบานออกเป็นแผ่นสำหรับยึดเกาะกับพื้นผิว ดังนั้นเราจึงสามารถพบเห็นอึ่งอ่างบ้านได้แม้กระทั่งในโพรงบนต้นไม้ที่ไม่สูงจากพื้นดินมากนัก (ประมาณ 1-2 เมตร) ช่วงฤดูแล้งมักอาศัยอยู่ใต้ดินที่ชื้นและร่วนซุย ซึ่งการเคลื่อนที่เพื่อลงไปในดินอาศัยอยู่ใต้ดินนั้น อึ่งอ่างบ้านจะใช้ด้านท้ายของตัวลงก่อน ซึ่งจะแตกต่างจากสัตว์ส่วนใหญ่ที่มุดโดยเอาด้านหัวลงก่อน โดยจะเอาดินหลังขุดดินซึ่งที่ฝ่าตีนด้านในมีแผ่นหนังที่แข็งและหนาสำหรับใช้ในการขุดดิน เมื่อถูกรบกวนจะพองตัวให้ใหญ่ขึ้นโดยการสูบอากาศเข้าไปในปอดและสามารถหลังเมื่อกออกมาจากตัว โดยเมื่อเมื่อกนี้เริ่มแห้งจะคล้ายกับกาวที่แห้งแข็ง ดังนั้นชาวบ้านในบางพื้นที่จะเรียกอึ่งอ่างชนิดนี้ว่า อึ่งยาง

ลักษณะทั่วไป	ในช่วงต้นฤดูฝนหรือฝนแรก บริเวณบ่อน้ำหรือแอ่งน้ำที่มีระดับน้ำไม่ลึกมากนักจะเห็นอึ่งอ่างบ้านเพศผู้หลายๆ ตัวพองตัวปลั่งเสียงร้องอยู่รอบๆ หรือลอยตัวร้องเรียกเพศเมียอยู่ในแหล่งน้ำนั้นดังกังวาน (อึ่งงงงง.....อึ่งงงงง.....อึ่งงงงง.....อึ่งงงงง) สลับกันไป จึงเป็นที่มาของชื่อ อึ่งอ่าง และเพศผู้มีถุงเสียงภายนอก ผิวหนังบริเวณใต้คางของเพศผู้มีสีเข้ม ลักษณะเด่น คือ หัวฟูและสั้น ลำตัวอ้วนกลม ผิวเรียบหรือมีตุ่มขนาดเล็กหรือตุ่มขนาดใหญ่กระจายอยู่ หลังมีสีน้ำตาลเข้มถึงสีดำ บนหัวระหว่างตาทั้ง 2 ข้างมีแถบสีน้ำตาลอ่อนหรือสีชมพูพาดขวางและแถบสีนี้พาดมาตามแนวยาวทางด้านข้างของลำตัวทั้ง 2 ข้างไปถึงโคนขาหลัง ขาหน้าและขาหลังค่อนข้างสั้น ปลายนิ้วมือแผ่นแบนเป็นปลายตัดด้านหน้า
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

การสังเกตเพศของอึ่งอ่างบ้านพบว่าใต้คางของเพศผู้มีสีเข้ม (ลูกศรีสีดำ) และในอึ่งอ่างบ้านทั้ง 2 เพศ ที่ฝ่าตีนด้านในมีแผ่นหนังที่แข็งและหนา (ลูกศรีสีขาว) ใช้ขุดดินเพื่อฝังตัวลงไปในดิน

ชื่อไทย	อึ่งอ่างกันขี้ด
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Kaloula mediolineata</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Microhylidae Genus <i>Kaloula</i> Species <i>Kaloula mediolineata</i> (Smith, 1917)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 56-69 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสิ่งขนาดใหญ่ มีลักษณะและขนาดที่ใกล้เคียงกับอึ่งอ่างบ้านมาก แต่มีความแตกต่างกันที่อึ่งอ่างกันขี้ดมีแถบสีน้ำตาลอ่อนหรือสีครีมที่บริเวณด้านท้ายของลำตัว อาศัยอยู่ในดินที่เป็นดินทรายและจะขึ้นมาจากดินเพื่อผสมพันธุ์ในช่วงต้นของฤดูฝน ผิวหนังบริเวณใต้คางของเพศผู้มีสีดำเข้ม เคลื่อนที่ได้ค่อนข้างเร็วและมีพฤติกรรมการป้องกันตัวโดยการพองตัวให้มีขนาดใหญ่และยกตัวขึ้น และเมื่อหลบหลีกจะปล่อยลมออกมาทางรูจมูกเสียงดังฟู จากนั้นจะกระโดดหนีไปอย่างรวดเร็ว และยังสามารถหลังเมือกสีขาวออกมาจากตัว ซึ่งเมือกนี้ไม่มีกลิ่น มีคุณสมบัติเหนียว เกาะติดแน่นและลื่นออกได้ง่าย นอกจากนี้อึ่งอ่างกันขี้ดยังสามารถมุดลงดินได้อย่างรวดเร็วโดยใช้ตีนหลังขุดดินแล้วถอยหลังลงไปใต้ดินจากนั้นจึงใช้ดินกลบฝังตัวเอง

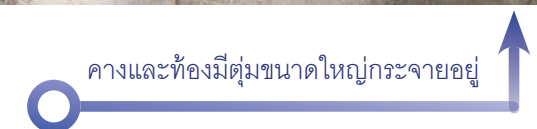
ลักษณะทั่วไป	ลักษณะเด่น คือ มีแถบสีน้ำตาลอ่อนหรือสีครีมขอบดำพาดจากกันมาถึงประมาณ 1/3 ของหลัง จึงเป็นที่มาของชื่อ อึ่งอ่างกันขี้ด หัวสั้นและทุ่ ลำตัวอ้วนป้อม ผิวเรียบหรือมีตุ่มขนาดใหญ่กระจายอยู่ ลำตัวมีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลแดง มีแถบสีน้ำตาลอ่อนหรือสีครีมพาดบนหัวระหว่างตาทั้ง 2 ข้างและแถบสีนี้พาดมาตามขอบหลังทั้ง 2 ข้าง ขาหน้าและขาหลังค่อนข้างสั้น ปลายนิ้วมือเรียวยาวแหลม
การกระจาย	กระจายอยู่ในตอนกลางและบางส่วนของภาคตะวันตก บางส่วนของภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	ใกล้ถูกคุกคาม

แสดงแถบสีน้ำตาลอ่อนหรือสีครีมขอบดำที่บริเวณด้านท้ายของลำตัว (ลูกศรีสีขาว)

ชื่อไทย	เขียดจระนา
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Occidozyga lima</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Dicroglossidae Genus <i>Occidozyga</i> Species <i>Occidozyga lima</i> (Gravenhorst, 1829)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 30-39 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เขียดขนาดเล็ก สามารถพบเห็นได้ง่ายในบริเวณแอ่งน้ำขัง มักโผล่เฉพาะส่วนหัวขึ้นมาเหนือน้ำ เมื่อถูกรบกวนจะมุดลงไปซ่อนในโคลนหรือใต้วัตถุในพื้นน้ำ เขียดชนิดนี้จะผสมพันธุ์อยู่ในแหล่งน้ำตื้น โดยจับคู่กันเป็นคู่ๆ เพศผู้ที่ยังไม่มีคู่ก็จะส่งเสียงร้องเป็นจังหวะ เพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ ลักษณะเด่น คือ ลำตัวสีน้ำตาลอมเทา น้ำตาลอมเขียว หรือน้ำตาลอมส้ม ตามอยู่ค่อนข้างด้านบนของหัว ผิวหนังบนตัวมีตุ่มขนาดเล็กที่มีขนาดใกล้เคียงกันกระจายอยู่ทั่ว บางตัวมีเส้นสีครีมหรือสีเขียวอ่อนพาดตามแนวกึ่งกลางตัวตั้งแต่ปลายหัวถึงกัน คางและท้องมีตุ่มขนาดใหญ่กระจายอยู่ และที่ตีนหลังมีพังผืดเต็มความยาวนิ้ว ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงนิสัยของเขียดชนิดนี้ที่อาศัยอยู่ในน้ำมากกว่าบนบก
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	เขียดทราย, เขียดน้ำนอง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Occidozyga martensii</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Dicroglossidae Genus <i>Occidozyga</i> Species <i>Occidozyga martensii</i> (Peters, 1867)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 16-30 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เขียดขนาดเล็ก สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ในบริเวณที่น้ำท่วมถึงหรือแอ่งน้ำขนาดเล็กที่มีระดับน้ำไม่ลึกมากนัก เช่น ตามคูคลอง ทางระบายน้ำในสวน หรือแอ่งน้ำข้างหลังฝนตก มักโผล่เฉพาะส่วนหัวขึ้นมาเหนือน้ำ มักพบอยู่ในแอ่งน้ำเดียวกับเขียดจะนา เขียดชนิดนี้มีการผสมพันธุ์ในแหล่งน้ำ โดยเพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ ลักษณะเด่น คือ ลำตัวอ้วนป้อม หัวเล็ก ท้องค่อนข้างใหญ่ ลำตัวสีน้ำตาลอมเทา ผิวหนังบนตัวมีทั้งตุ่มขนาดใหญ่และขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่ว บางตัวที่ด้านหลังมีแถบสีขาวจางหรือเหลืองอ่อนพาดตามแนวกึ่งกลางตัวตั้งแต่ปลายหัวถึงกัน ท้องไม่มีตุ่มขนาดใหญ่เหมือนเขียดจะนา
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	กบหนอง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Fejervarya limnocharis</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Dicroglossidae Genus <i>Fejervarya</i> Species <i>Fejervarya limnocharis</i> (Gravenhorst, 1829)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 42-62 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นกบที่มีขนาดปานกลาง พบได้ทั้งในป่าธรรมชาติและในพื้นที่ชุมชนทั้งตามริ้วสวนไร่นาหรือตามสวนข้างบ้าน มักพบอยู่ตามพงหญ้าบริเวณใกล้แหล่งน้ำ เมื่อถูกรบกวนมักจะหมอบแนบกับพื้นและไม่ขยับเขยื้อน ในฤดูฝน เพศผู้จะเปล่งเสียงร้องกันอย่างระเบ็งเซ็งแซ่ไปทั่ว บริเวณใต้คางของเพศผู้มีแถบสีดำคล้ายอักษรเอ็มใหญ่ (M) ส่วนเพศเมียจะไม่มีลักษณะดังกล่าว เป็นกบที่คนนิยมนำมารับประทานโดยเฉพาะคนในภาคอีสานซึ่งจะรู้จักกบชนิดนี้ในชื่อ เขียดอีไม ลักษณะเด่น คือ ลำตัวสีเขียวมะกอก น้ำตาลอ่อน หรือน้ำตาลเข้ม ผิวหนังบนตัวมีตุ่มขนาดเล็กและมีสันนูนสั้นๆ เรียงยาวตามความยาวตัวกระจายอยู่ บนหลังมีจุดสีน้ำตาลเข้มกระจายอยู่ทั่วไป เวลาหุบปากที่ขอบปากบนและขอบปากล่างมีแถบสีเข้มเชื่อมกัน ท้องสีขาวครีมและมีเส้นสีดำ 2 เส้นพาดจากโคนขาหน้าด้านในผ่านด้านข้างของท้องไปยังโคนขาหลัง กบหนองมี 2 แบบ คือ แบบที่ด้านหลังมีแถบสีครีม เหลือง หรือเขียวพาดตามแนวกึ่งกลางตัวตั้งแต่ปลายหัวถึงกัน และแบบที่ไม่มีแถบลักษณะดังกล่าว

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

กบหนองเพศเมีย
ผิวหนังบริเวณคางมีสีขาว

กบหนองเพศผู้
ผิวหนังบริเวณคางมีสีดำ คล้ายรูปตัว M

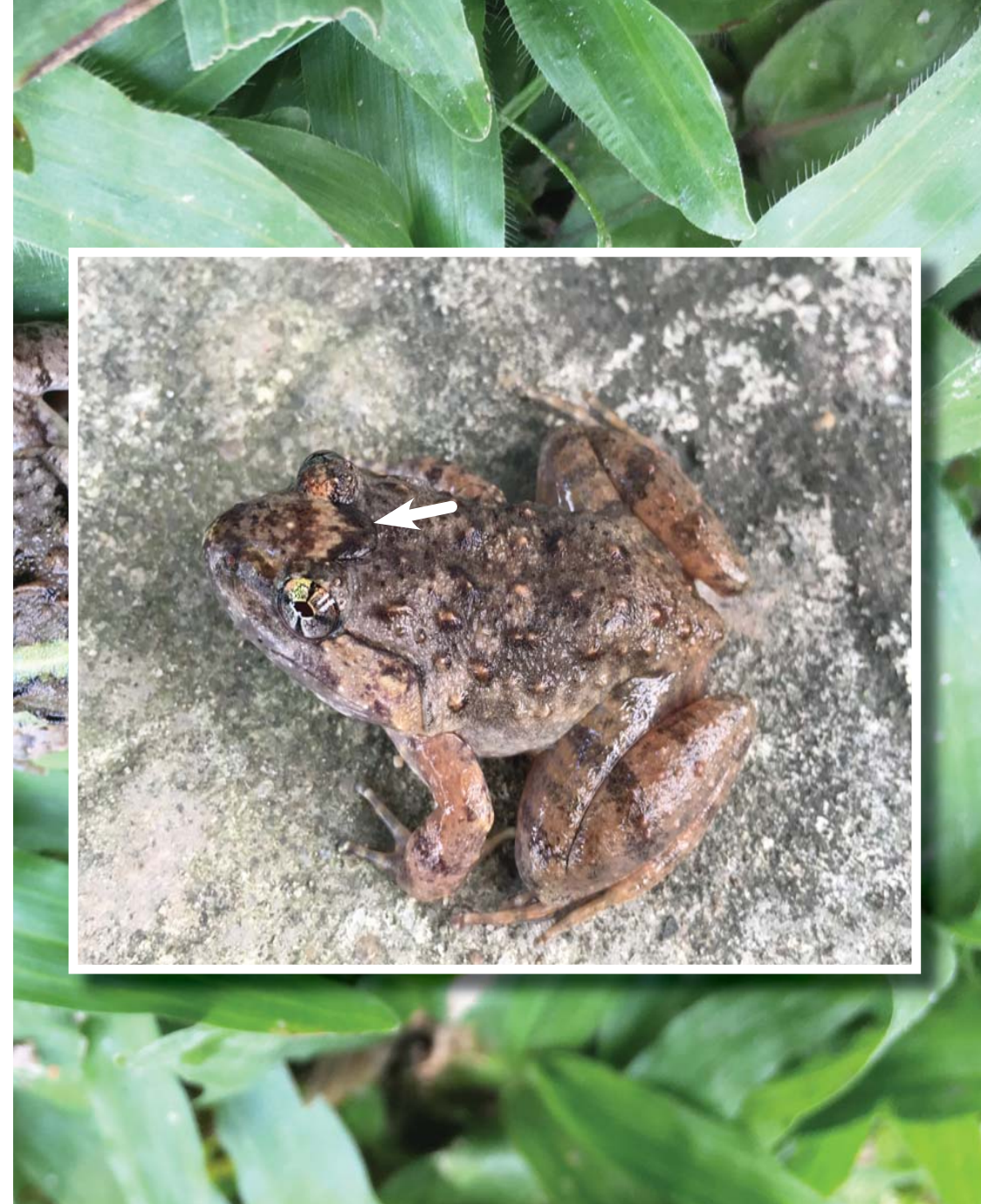

ชื่อไทย	กบนา
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hoplobatrachus rugulosus</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Dicroglossidae Genus <i>Hoplobatrachus</i> Species <i>Hoplobatrachus rugulosus</i> (Wiegmann, 1834)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 68-100 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นกบที่มีขนาดใหญ่ พบทั่วไปตามที่ลุ่มใกล้แหล่งน้ำจืดหรือตามท้องทุ่งนา เพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ เพศผู้มีถุงเสียง 1 คู่ที่บริเวณมุมของขากรรไกรล่างทั้ง 2 ข้าง ดังนั้นบริเวณนี้จึงย่นและมีสีเข้ม ในฤดูผสมพันธุ์เพศเมียจะมีท้องที่อูมและข้างลำตัวจะมีตุ่มกระจายอยู่ ส่วนเพศผู้มีแผ่นหนังบนที่บริเวณโคนนิ้วโป้ง เป็นกบที่คนไทยนิยมนำมารับประทานโดยการจับจากธรรมชาติและจากฟาร์มเลี้ยง เป็นกบที่ค่อนข้างตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ง่าย ทำให้เข้าใกล้ได้ไม่ยากนัก ซึ่งจะแสดงท่าทางหมอบก่อนที่จะกระโดด ลักษณะเด่น คือ ตัวอ้วนป้อม ขาหน้าอ้วนสั้นแต่ขาหลังใหญ่ ลำตัวสีเขียวมะกอก น้ำตาลอมเหลือง หรือน้ำตาลอมเขียว หลังมีจุดดำกระจายอยู่ ผิวหนังบนหลังมีสันนูนสั้นบ้างยาวบ้างเรียงเป็นแนวคล้ายเส้นประ ด้านข้างของลำตัวมีตุ่มขนาดใหญ่กระจายอยู่ ริมฝีปากมีแถบสีดำ ท้องสีขาวและมีจุดสีดำกระจาย ใต้คางมีลายขีดยาวๆ สีดำกระจายอยู่ ตีนมีพังผืดเต็มทุกนิ้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถิ่นที่อยู่อาศัยหลักของมัน คือ แหล่งน้ำ

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	กบหนอง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Limnonectes gyldenstolpei</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Dicroglossidae Genus <i>Limnonectes</i> Species <i>Limnonectes gyldenstolpei</i> (Andersson, 1916)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 50-60 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นกบขนาดกลาง พบตามที่ชื้นแฉะหรือใกล้แหล่งน้ำ โดยมักจะอยู่ในแหล่งน้ำที่มีเศษซากต่างๆ ทับถมกันอยู่ เช่น ซากใบไม้หรือกิ่งไม้ เพศผู้มีหัวที่ใหญ่กว่าเพศเมีย เพศผู้มีดึ่งหนังเรียบ กลมและยาว อยู่ระหว่างตาทั้ง 2 ข้าง โดยขอบด้านข้างและด้านหลังของดึ่งนี้ไม่ติดกับหัว จึงเป็นที่มาของชื่อ กบหนอง ลักษณะเด่น คือ ลำตัวสีเขียวมะกอกหรือเขียวเข้มแทรกด้วยรอยแต้มสีดำ บนตัวและขาหลังมีตุ่มกระจายอยู่อย่างห่างๆ ระหว่างตามีแถบสีส้ม ขาหน้าและขาหลังมีลายพาดขวางสีเข้ม ตีนมีพังผืดเกือบเต็มความยาวนิ้ว
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ดึ่งหนังเรียบ กลม และยาวอยู่ระหว่างตาทั้ง 2 ข้าง (ลูกศร)

ชื่อไทย	เขียดบัว, เขียดจิก, กบบัว
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hylarana erythraea</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Ranidae Genus <i>Hylarana</i> Species <i>Hylarana erythraea</i> (Schlegel, 1837)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 31-70 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดปานกลาง สามารถพบเห็นได้ทั้งรอบๆ แหล่งน้ำและในแหล่งน้ำนิ่งที่มีพืชน้ำปกคลุม บริเวณป่าและที่อยู่อาศัยของมนุษย์ มีความว่องไวและมักกระโดดหนีได้ระยะที่ไกล ลำตัวมีสีเขียวสดคล้ายสีของใบบัวและมักพบบอยบนใบบัว จึงเป็นที่มาของชื่อ เขียดบัว ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ลำตัวเรียวยาว ปลายปากยาวแหลม ขอบปากบนมีสีขาว สันนูนที่ขอบหลังทั้ง 2 ข้างมีขนาดใหญ่สีขาว สีครีม หรือสีเหลืองสดขอบสีดำ ส่วนท้ายของหลังและด้านข้างของลำตัวมีจุดสีเข้มกระจายอยู่ ตีนหลังมีพังผืดเกือบเต็มความยาวนิ้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงถิ่นที่อยู่อาศัยบริเวณแหล่งน้ำ
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	เขียดหลังขีด, กบหลังขีด
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hylarana macrodactyla</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Ranidae Genus <i>Hylarana</i> Species <i>Hylarana macrodactyla</i> (Gunther, 1858)
ความยาวจากปลายหัวถึงก้น	ประมาณ 31-45 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดเล็กถึงปานกลาง มักเกาะอยู่ตามยอดหญ้าบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ลำตัวเรียวยาว ปลายปากยาวแหลม ขอบปากบนมีสีขาว ลำตัวสีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีเข้มกระจายอยู่อย่างหนาแน่นทั่วตัว ตลอดลำตัวมีเส้นสีขาวขีดยาวขนานกันอยู่ 5 เส้นจึงเป็นที่มาของชื่อ เขียดหลังขีด มีนิ้วมือและนิ้วตีนยาวมาก
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	เขียดหลังไพล, กบหลังไพล
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pelophylax lateralis</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Ranidae Genus <i>Pelophylax</i> Species <i>Pelophylax lateralis</i> (Boulenger, 1887)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 50-60 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดปานกลาง มักพบอยู่บริเวณรอบๆ แหล่งน้ำที่มีพืชน้ำปกคลุม ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ลำตัวมีสีเขียวไพล หรือเขียวมะกอก มีแถบสีเข้มพาดยาวจากจมูกถึงตา ข้างลำตัวมีแถบสีเข้มกระจายอยู่โดยเฉพาะบริเวณเยื่อแก้วหู หลังเยื่อแก้วหูมีขีดสีขาวพาดเฉียงลงมาถึงขอบปาก ขอบปากบนมีสีขาว สันฐานที่พาดผ่านจากปลายจมูกผ่านเหนือตาไปยังขอบหลังทั้ง 2 ข้างมีขนาดเล็ก ฝ่าตีนด้านในมีแผ่นหนังแข็งคล้ายกับที่พบในพวกอื่นขนาดใหญ่
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

ชื่อไทย	เขียดช่องใหญ่, กบช่องใหญ่
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Sylvirana mortenseni</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Ranidae Genus <i>Sylvirana</i> Species <i>Sylvirana mortenseni</i> (Boulenger, 1903)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 50-71 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกขนาดปานกลางถึงขนาดใหญ่ มักพบอยู่ตามลำธารหรือบริเวณรอบๆ แหล่งน้ำ เพศผู้มักส่งเสียงร้องเรียกเพศเมียอยู่รอบๆ แหล่งน้ำหรือในแหล่งน้ำตื้นที่มีเศษซากพืชทับถมอยู่บนพื้นน้ำ โดยเพศผู้มีสีอ่อนกว่า มีขนาดเล็กกว่า และเพรียวกว่าเพศผู้ ส่วนเพศผู้มีสีเข้มกว่าและมีขนาดใหญ่กว่าเพศเมีย ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ ลำตัวสีน้ำตาล มีแถบสีเข้มพาดยาวจากจมูกถึงตาและต่อเนื่องไปตามด้านข้างของลำตัว ขอบปากบนมีสีครีมที่ถูกแต้มด้วยจุดประเล็กๆ สีเข้ม ขาหลังมีลายพาดขวางสีเข้ม ท้องสีขาวมีจุดประเล็กๆ สีเข้มกระจายอยู่
การกระจายตัว	ภาคตะวันออกของประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	ใกล้ถูกคุกคาม

เขียดช่องใหญ่เพศผู้ (ด้านซ้าย)

เพศเมีย (ด้านขวา)

ชื่อไทย	ปาดบ้าน
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Polypedates leucomystax</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Rhacophoridae Genus <i>Polypedates</i> Species <i>Polypedates leucomystax</i> (Gravenhorst, 1829)
ความยาวจากปลายหัวถึงก้น	ประมาณ 50-80 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำพวกปาดขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป มักพบตัวอยู่บนต้นไม้ กิ่งไม้ และพุ่มไม้ พบทั้งบริเวณถิ่นที่อยู่อาศัยธรรมชาติและบริเวณที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน และเรือกสวนไร่นา เพศผู้จะส่งเสียงร้องเรียกเพศเมียอยู่บนต้นไม้ กิ่งไม้ หรือบนพื้นใกล้กับแหล่งน้ำ เพศผู้มีขนาดเล็กกว่าเพศเมียอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งปาดบ้านนั้นจะวางไข่ในรังที่คล้ายกับฟองโฟมสีขาวเหนียวๆ ติดกับกิ่งไม้ หรือวัตถุต่างๆ ที่อยู่เหนือแหล่งน้ำ และขณะที่มีการผสมพันธุ์พบว่า สัดส่วนจำนวนตัวของเพศเมียมีจำนวนน้อยกว่าเพศผู้ ลักษณะเด่น คือ ผิวหนังเรียบ หัวโต เอวคอด ลำตัวสีเทา สีน้ำตาลอมเหลือง หรือสีน้ำตาลแดง บริเวณหลังและสีข้างมีแต้มสีเข้มกระจายอยู่ ขาหน้ายาวและขาหลังยาวมาก ขามีลายพาดขวางสีเข้ม ปาดบ้านมีลวดลาย 2 แบบ คือ แบบที่มีลายคล้ายรูปกากบาท (x) สีเข้มพาดอยู่ระหว่างตาและท้ายทอย และแบบที่มีลวดลายเป็นแถบยาวสีเข้ม 4 แถบขนานกันไปตามความยาวลำตัว

การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

รังโฟม
ของปาดบ้านติดกับขอบแอ่งน้ำ

ชื่อไทย	ปาดจ๊วลายแต้ม
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Chiromantis nongkhorensis</i>
อนุกรมวิธาน	Order Anura (Salientia) Family Rhacophoridae Genus <i>Chiromantis</i> Species <i>Chiromantis nongkhorensis</i> (Cochran, 1927)
ความยาวจากปลายหัวถึงกัน	ประมาณ 18-38 มิลลิเมตร
ลักษณะทั่วไป	เป็นปาดขนาดเล็ก พบอาศัยอยู่บนต้นไม้หรือพุ่มไม้ที่อยู่ค่อนข้างสูงจากพื้นดิน มักปีนป่ายขึ้นที่สูงเมื่อถูกรบกวน เพศผู้จะส่งเสียงร้องดัง ตึก.....ตึก.....ตึก..... อย่างสม่ำเสมอในช่วงฤดูผสมพันธุ์บนใบไม้เหนือแอ่งน้ำ โดยรังโพมของปาดชนิดนี้มีสีเขียวเหลือง ลักษณะเด่น คือ มีหน้าค่อนข้างสั้น ปลายจมูกป้าน ลำตัวค่อนข้างยาว ลำตัวสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน ระหว่างตามีลายสีเขียวรูปสามเหลี่ยม หลังมีลายและแต้มสีเขียวกระจายอยู่ ขามีลายพาดขวางสีเขียว ส่วนด้านท้องมีสีจางกว่าด้านหลัง
การกระจายตัว	ทั่วประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้
สถานะ (The IUCN Red List of Threatened Species)	มีความเสี่ยงน้อยที่จะสูญพันธุ์

รังโพมของปาดจ๊วลายแต้ม
ติดบนใบไม้

การวางกับดักสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

การทำงานกลางคืน

- รัญญา จันอาจ. 2546. *คู่มือสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเมืองไทย*. ด้านสุขภาพการพิมพ์. กรุงเทพฯ. 175 หน้า.
- รัญญา จันอาจ, ไมเคิล โคตา และ สัญชัย เมฆฉาย. 2554. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทะเบียนรายชื่อของประเทศไทย*. องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 160 หน้า.
- ประวีร์ พรหมโชติ. 2551. *หนึ่งชนิด สองแบบ ความแตกต่างของกะท่างน้ำในประเทศไทย*. BRT Magazine ฉบับที่ 24. กรุงเทพฯ.
- ปิยวรรณ นิยมวัน, ไพโรจน์ ศรีสม และ ปริญญา ภวังคะนนนท์. 2559. *หนังสือคู่มือภาคสนาม โครงการวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ระยะยาว : สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ห้วยขาแข้ง*. ภาพพิมพ์. กรุงเทพฯ. 272 หน้า.
- มานี ฉัตรมงคลกุล, วิภา เมฆวิชัย, สัมฤทธิ์ สิงห์อาษา, พัทธนี สิงห์อาษา และ วิเชษฐ์ คนชื้อ. 2555. *คู่มือความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเยาวชน (เล่มที่ 1)*. สิริบุตรการพิมพ์. กรุงเทพฯ. 72 หน้า.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. 2556. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกป่าฮาลา-บาลา*. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 100 หน้า.
- ยอดชาย ช่วยเงิน และ จันทฤทธิ์ ช่วยเงิน. 2555. *บัญชีรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในประเทศไทย*. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย. 19(1): 163–211.
- ณัฐกรณ์ เตียวเจริญ และ ประวีร์ พรหมโชติ. 2562. *การศึกษาฐานวิวัฒนาการเชิงปริมาณของเตี้ยดงบางชนิดที่พบในประเทศไทย*. วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา. 24(1): 415–429.
- วิเชษฐ์ คนชื้อ และ ประวีร์ พรหมโชติ. 2560. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก บริเวณเขาถ้ำเสือ-เขาจำปว*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาฯ. กรุงเทพฯ. 64 หน้า.
- วิเชษฐ์ คนชื้อ, ประวีร์ พรหมโชติ และ กันย์ นิธิโรจน์. 2549. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่ของผาภูมิตะวันตก*. จีวันดาร์ เอ็กซ์เพรส. กรุงเทพฯ. 64 หน้า.
- วิเชษฐ์ คนชื้อ, อนุสรณ์ ปานสุข, สุทธิณี เหลาแก้ว, พชร ดนัยสวัสดิ์, ภาณุพงศ์ ธรรมโชติ, ธงชัย จิตติภูมิ, รัชตะ มณีอินทร์, ผุสดี ปริยานนท์ และ สมชาย เสนอ. 2554. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในหมู่เกาะทะเลไทย*. สิริบุตรการพิมพ์. กรุงเทพฯ. 64 หน้า.

- ศิริพร ทองอารีย์, รัญญา จันอาจ, ยอดชาย ช่วยเงิน และ อังสนา มงทรรักษ์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. *สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ในป่าฮาลา-บาลา*. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 80 หน้า.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. *ความหลากหลายของชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. โรงพิมพ์ทิพย์เนตร. เชียงใหม่. 64 หน้า.
- Nishikawa, K., Khonsue, W., Pomchote, P., and Matsui, M. 2013. Two new species of *Tylototriton* from Thailand (Amphibia: Urodela: Salamandridae). *Zootaxa*. 3737(3): 261–279.
- Pomchote, P., Pariyanonth, P., and Khonsue, W. 2008. Two distinctive color patterns of the Himalayan Newt *Tylototriton verrucosus* (Urodela: Salamandridae) found in Thailand and its implication on geographic segregation. *The Natural History Journal of Chulalongkorn University*. 8(1): 35–43.
- Taylor, E. H. 1962. The amphibian fauna of Thailand. *University Kansas Science Bulletin*. 43(8): 265–599.
- Taylor, E. H. 1962. *The caecilians of the world: a taxonomic review*. University of Kansas Press. Lawrence. 848 pp.

อาจารย์ ดร. ประวีร์ พรหมโชติ

ประวัติผู้เขียน

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2548 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยา จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2551 ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสัตววิทยา จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2558 Doctor of Science (Biological Science), Kyoto University, Japan

ประวัติการทำงานและความเชี่ยวชาญ

พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน
 อาจารย์ประจำภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก โดยเฉพาะกลุ่มของเขียดงูและนิ่ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชญ์ คนชื่อ

ประวัติผู้เขียน

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2536 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาชีววิทยา จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2539 ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสัตววิทยา จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. 2544 Doctor of Human and Environmental Studies, Kyoto University, Japan

ประวัติการทำงานและความเชี่ยวชาญ

พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน
 อาจารย์ประจำภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

คณะผู้เขียนขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุสดี ปริญญานท์ สำหรับการสนับสนุนการเขียนหนังสือเล่มนี้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) สวนสัตว์เปิดเขาเขียว องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และเจ้าหน้าที่ของสวนสัตว์เปิดเขาเขียวทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

บันทึก

[illegible]

บันทึก

